ՍՈՒՐԻԱ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

سُورِيَا
جريدة يومية سياسية حلب
مديرها المسؤول
وانيس يازيجيان

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 181 — 31 ՈՒՐԲԱԹ 30 ՄԱՅԻՍ 1947, ՀԱԼԷՊ — ԶԵՌՔԷ ՀԱՏԸ 15 Ս. Դ.

ՆԱՄԱԿ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ

Անասթասաւան, 20 Ապրիլ 1947

Մեր շատ սիրելի հօրեղբօր տղայ
Անդրանիկ Արուտեան

Սիրելի,

Մօտաւորապէս 15 օր եղաւ որ ձեր նամակը ստացայ, սակայն կարգ մը պատճառներով՝ կը ցաւիմ որ ուշացուցի պատասխանը։ Անմիջապէս աւելցնեմ թէ, այդ պատճառները ո՛չ թէ տխուր՝ այլ մեզի հաճոյք, ուրախութիւն տուող բաներ էին, որոնց մասին պիտի խօսիմ ձեզի։ Ձեր նամակը ստացայ Զատկէն 3 օր առաջ, ինչպէս որ Հալէպ անցեալ տարի ուխտած էինք Զատկին, որ յաջորդ տարուան Զատկին եթէ Հայաստան ըլլանք Էջմիածին երթանք։ Եւ մեր այդ ուխտին համաձայն Զատկըւան առաւօտուն ժամը 8ին օթօյով բոլոր մեր գիւղի ներգաղթողներս, Նափուճեաններ, Նարկիզեանները, Տէր Յովհաննէսեաններ, Թաթարեաններ, Սիւմպիւլեաններ, Նարգակեանները, մենք եւ ուրիշներ գացինք Էջմիածին։ Պատմեմ մեր տեսածը, ճամբան երգելով ուրախութիւններով հասանք եկեղեցի, արդէն մեզմէ շատ առաջ ամէն կողմերէ հասած էին անթիւ ուխտաւորներ եկեղեցւոյ մէջ ու բակը, ասեղ նետելիք տեղ չկար, պատարագը սակայն պիտի սկսէր ժամը 11ին, շատ անհամբեր էինք, մանաւանդ ես, բուռն փափաք ունէի տեսնելու Կաթողիկոսը։ Քիչ մը ատենէն անդին պատիւ եղաւ, պատարագի զանգը տուաւ, ամէնքս խուժեցինք եկեղեցի քանի մը վայրկեան վերջ կաթողիկոսը վարդապետներու եւ քահանաներու ընկերակցութեամբ մտաւ եկեղեցի բազմութիւնը այնքան շատ էր որ երեսը տեսնելու յոյս չունէի, յանկարծ ինչ տեսնեմ, ճիշդ իմ կեցած տեղէս ճամբայ բացին կաթողիկոսին համար։ Երբոր վեհափառը ինծի մօտեցաւ ծռեցայ շուտ մը, համբուրեցի իր աջը եւ կուրծքին վրայ եղող խաչը, որը ո՛վ գիտէ քանի քանի կաթողիկոսներու կուրծքին վրայ փայլած է դարեր եւ երեւակայեցէք որ ամբողջ եկեղեցւոյ մէջ, այդ համարձակութիւնը ունեցող միայն ես եղայ, եւ խնդրեցի Աստուծմէ որ ինչպէս որ փափաքս լրեց ու կրցայ վեհափառը տեսնել, նոյնպէս օր մըն ալ երջանկութիւնը պիտի ունենամ, գոնէ հեռուէն տեսնելու ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱԶԱՏԱՐԱՐ, ՍԻՐԵԼԻ ՀԱՅՐ ՍՏԱԼԻՆԸ. յոյս ունիմ որ օր մը չէ օր մը երբ Մոսկուա երթանք, մեծ մայրաքաղաքը այցելելու համար, գոհացում պիտի գտնեմ այդ փափաքին ալ. չեմ կրնար երեւակայել թէ որքան դիւրին է հոս մեծ մարդերու հետ տեսակցիլ, անոնք բոլորն ալ մեր ընկերներն են եւ պզտիկ խնդրանք մը կը բաւէ հեռաձայնով, անմիջապէս մեզ իրենց ներկայութեան ընդունելու համար, մինչդեռ արտասահմանի մէջ հազար թեմաննան պիտի ընէիր նոյնիսկ քիչ մը շատ քիչ բարձր, հասարակ պաշտօնեայ մը տեսնելու համար։

Կարծեմ նիւթէս շեղեցայ։ Դառնանք դարձեալ Էջմիածին. ուխտեցի եկեղեցւոյն մէջ թէ, եթէ այս տարի դուք Հայաստան գաք ձեր պզտիկ նորածին Սողոմոն-Արմենակը կնքենք հոս այդ խորհրդաւոր, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ձեռքով շինուած, Էջմիածնայ մայր տաճարին մէջ։ Եկեղեցիէն ելլելով սկսանք պտտիլ գերեզմանոցը ուր թաղուած են հինաւուրց մարմարներու տակ մեր արժանաւոր կաթողիկոսներէն շատերը. ահա Ներսէս Աշտարակեցին, ահա Խրիմեան Հայրիկը եւ այսպէս շատեր. ի վերջոյ Ս. Գայեանէի տաճարին դիմաց թաղուած Շահէ սրբազանին հողակոյտին այցելեցինք եւ ապա շարունակելով պըտոյտը, հասանք փոքրիկ եւ սիրուն անտառ մը Հոն բաւական եւ ուրախութիւն ընելէ յետոյ, իրիկուան ժամը 6ին դարձանք տուն։ Այնքան յոգնած էինք որ անկողիններուն մէջ մտնել քնանալնիս մէկ եղաւ։

Երկու օր վերջ կազմակերպեցինք թատրոնի այցելութիւն մը եւ այդ շաբթուան մէջ 2 անգամ «Հարազատ Մարդիկ» եւ «Համլէթ»ին գացինք. իսկ անցեալ շաբթու ալ մամաս եւ Տիկին Սիրանոյշը տարի թատրոն. որովհետեւ նախկիններուն միշտ տունը էին մնացած. Մեր տեսած կտորը «Տիկին Անտեսանելին» էր, ա՜խ Անդրանիկ, կարժէ, տեսնելը, այնքան զուարթ, այնքան հաճելի կտոր մըն էր, եւ մեր թանկագին արտիստները այնքան վարպետութեամբ կը խաղային որ տեսնելը կ'արժէր։ Տոմսերու գինը այնքան աժան է որ, գրեթէ Հալէպի մէկ երկու ֆրանքը որպէսզի ժողովուրդը դիւրին վայելք ունենայ, պետութիւնը շատ աժան գիներ դրած է ըլլայ թատրոնին ըլլայ օփերային, ըլլայ սինեմային, այնպէս որ չկայ մէկը որ եթէ փափաքի, զրկուի այդ հաճոյքներէն։ Այս երկրորդ պատճառն է նամակիս ուշացումին։ Երրորդ, մեր սենեակը փոխեցինք, պետութիւնը մեզի տուաւ աւելի խոշոր սենեակ մը, մեր Հալէպի սենեակին եռապատիկը, շատ լաւ է տուներնիս մեր դէմը ընդարձակ պարտէզ մը ունինք, սենեակնիս շատ օդասուն է։ Մեր դրացիները գիշերները մեզի տուն տեսնելու եկան, եւ քանի մը գիշեր ալ այդպէս անցընելով հասանք այսօրուան, այսօր ալ առաւօտուն ֆութպոլի մրցումին գացինք, իսկ կէսօրէ վերջն ալ իջանք Զանգու գետին ձորը, որու երկու կողմերը պտղատու ծառերով լեցուն են, մօտաւորապէս երեք ժամ նստանք, երգեցինք, պարեցինք եւ ժամ մը առաջ տուն դարձանք, յաջորդ կիրակի ուտելիքով եւ խմելիքով երթալու որոշումով։ Սիրելիներ դուք ալ հրամմեցէք, միասին վայելենք Զանգուի ձորին կանաչազարդ լեռներու անմրցելի գեղեցկութիւնները։ Հիմա ժամը 9 է եւ ես շատ յոգնած եմ, քոյրերս ու մամաս արդէն քնացան, իսկ ես նստած ձեզի նամակ կը գրեմ, որովհետեւ եթէ այսօր ալ չգրեմ, յաջորդ շաբաթ բնաւ չեմ կրնար գրել. քանի որ Մայիս Մէկի տօնին պատրաստութեամբ է զբաղուած ժողովուրդը ուրեմն ես ալ կարգով։

Գալով մեզի, մենք հանգիստ ենք։ Ես դարձեալ աշխատանքս կը շարունակեմ, Արուսեակն ալ իր աշխատանքը կը շարունակէ, իսկ Շաքէն գործէ հանեցինք, որովհետեւ նպատակ ունի երգի հետեւելու։

Գործէս գոհ եմ, ես որ Հալէպի մէջ երբեմն կը դժգոհէի աշխատանքէն, հիմա մեծ հաճոյքով կ'աշխատիմ, որովհետեւ հայրենի երկրի մէջ յօգուտ հայրենիքին եւ յօգուտ ինծի է որ կ'աշխատիմ։ Վերջապէս, միակ վիշտ մը որ ունինք, ան ալ մեզմէ հեռու ըլլալնիդ է։

Հարցուցած էիր թէ ժամը քանի՞ն գործի կ'երթամ։ Ես ժամը 8ին կ'երթամ, կէսօրը ժամ մը դադար ունիմ եւ իրիկունը ժամը հինգին աշխատանքս կը վերջացնեմ։ Արուսը ժամը եօթուկէսին կ'երթայ եւ իրիկուան չորսուկէսին աշխատանքէն կը վերադառնայ։ Կայ նաեւ հերթով աշխատանք, օրինակ, այս շաբաթ եօթուկէսէն չորսուկէս կ'աշխատին, գալ շաբաթ ալ չորսուկէսէն մինչեւ գիշերուան տասներկուքուկէս։ Մէկ խօսքով, 8 ժամէն աւելի աշխատանք չկայ. ԻՍԿ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ՀԱՆԳԻՍՏ Կ'ԸՆԵՆՔ, աշխատանք չկայ։ Իսկ այն հարցումը թէ մնտաքը չերմն է թէ բուսական, երկու տեսակն ալ կը գործածուի։

Բոլոր ծանօթներու մասնաւոր բարեւներ ընելով կը վերջացնեմ նամակս, մաղթելով որ մօտ ատենէն բոլորս ալ իրարու միանանք հայրենիքի մէջ։ Ձեր լաւ լուրերուն անհամբերութեամբ սպասող հօրեղբօրդ աղջիկը՝

ՌՈԶԱ Ա. ԱՐՈՒՏԵԱՆ

ԵՐԵՒԱՆ

Սովետական Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանը գտնւում է Հրազդան կամ Զանգու գետի ձախ ափին, հիւսիսային լայնութեան 40 աստիճան 1 վերջրորդի եւ արեւելեան երկարութեան 44 աստիճան ու կէսի վրայ՝ ըստ Գրինիչի։ Ծովի մակերեւոյթից բարձր է 1000 մէթր։

Երեւանի պատմութիւնը թաղուած է խոր հնութեան մէջ. ըստ պատմութեան հնագիտական տեղեկութիւնների, նոյն այդ քաղաքի տեղում մեզանից մօտ 3000 տարի առաջ ուրարտական շրջանում եղել է Էրեբունի անունով մի բնակավայր, որի անունից ծագել է Էրեւան կամ Երեւան անունը։ Հայ պատմութեան մէջ Երեւանը յիշատակւում է 607 թուին։ Արաբական արշաւանքների ժամանակ 642էն 643, ապա եւ 660 թուերին նոյնպէս յիշւում է Երեւանը իր բերդերով։ Պատմիչները նշում են նաեւ, որ նա ենթարկուել է Լէնկթիմուրի աւերածութեան 1386 թուին։

1442 թուից Երեւանը դառնում է վարչական կեդրոն Աղքոյունլու Թուրք ցեղի իշխանութեան։ 1502 թուից Արարատեան դաշտը Երեւանի հետ միասին անցնում է Պարսկաստանին։ Այնուհետեւ ամբողջ 325 տարի Երեւանը դառնում է կռուախնձոր Իրանի եւ Թուրքիայի միջեւ, տասից աւելի անգամներ ձեռքից ձեռք անցնելով։ Այդ շրջանում վերջին տէրերը լինում են պարսիկները (Երեւանի խանութիւն), որոնցից եւ քաղաքը գրաււում է ռուսական բանակը 1817 թուին հոկտեմբերի 1ին (բնակչութիւնը 19 հազար)։

Հայաստանում սովետական իշխանութեան հաստատման օրից՝ 1920 թուի նոյեմբերի 29ից՝ Երեւանը Հայկական ՍՍՌի մայրաքաղաքն է։ Բնակչութիւնը ներկայումս հասնում 250,000ի։ Սովետական իշխանութեան տարիներին Երեւանը, նախկինում յետամնաց ու գաւառաքաղաքից վերածուեց ծաղկուն ճարտարապետական սոցիալիստական բարեկարգ քաղաքի։

Անգլօ-եգիպտական խնդրին տնտեսական կողմը

ՓԱՐԻԶ.— Յիշելով փոխառութեան խնդիրները, որ ամիս մը առաջ եգիպտացի ղեկավարներ ըրած էին ամերիկեան գանձատան, —խնդրանք որ մերժուեցաւ— «Լը Մոնտ» թերթի խմբագիրը կը յայտարարէ թէ Եգիպտոս պէտք է դիմէր միջազգային դրամական ֆոնտին եւ այս մասին կը գրէ.

«Մ. Նահանգները Միջին Արեւելքի այս մասին համար յարաճուն շահագրգռութիւն մը ցոյց կու տան. Պետական Պաշտօնատունը վճռապէս կողմնակից է անգլօ-եգիպտական համաձայնութեան գոյացման, որ յարմարցնէ 1936ի դաշնագրին պայմանները ներկայ միջազգային կացութեան։ Եգիպտ. փոխառութեան պահանջքը [illegible] ծայլ առիթը այս նպատակին հասնելու։ Անկասկած ամերիկեան ղեկավարները վերջ ի վերջոյ պիտի յօժարին եգիպտական փոխառութեան, դնելով քաղաքական կարգ մը պայմաններ Մեծն Բրիտանիոյ հետ բանակցութեանց վերսկսումը, եւ Սուտանի հարցի մասին գոհացուցիչ լուծման մը որոնումը, որոնք պիտի թոյլատրեն անգլօ-ամերիկեան ապահովութեան պայմաններուն կայունացումը»։

Եւ թերթը այս կցուածքէն եզրակացութիւններ կը հանէ. «Ուրեմն անկարելի չէ որ եռակողմեան խօսակցութիւններ տեղի ունենան Միջին Արեւելքի մէջ, երբ նոյն ժամանակ եգիպտական պատուիրակութիւն մը պաշտօնապէս յարուցանէ Նեղոսի Հովիտին պարզումի հարցը»։

«Լը Մոնտ» կ'եզրակացնէ. «Անգլօ-եգիպտական հարցին լուծումը այսպէս, կախում պիտի ունենայ տնտեսական տուեալներէ»։

Կանկսթէրներ Հալէպի մէջ

Երէկ իրիկուան ժամը 7:30էն 8ի միջեւ, երբ շըրջուն լումայափոխ Պր. Թորոս Թահմիզեան տուն կը վերադառնար գործէն, յարձակման կ'ենթարկուի անծանօթներու կողմէ Խանտէքի Արաբ-բողոքականներու ամերիկեան աղջկանց վարժարանին մօտ։ Անծանօթները մի քանի հարուած տալով գլխուն, զինք կը նետեն ինքնաշարժի մը մէջ եւ յիշեալ վայրէն բաւական հեռացնելէ ետք կը կողոպտեն իր վրայ ունեցած դրամը, զինք կը խոշտանգեն ու կը հեռանան։

Խեղճ լումայափոխը, որ բաւական տարիքոտ է, այժմ կը խնամուի քաղաքապետական հիւանդանոցին մէջ։ Վիճակը ծանր չէ։

Հանցագործները տակաւին չեն ձերբակալուած։

ՍԻՐՕ-ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ խորհրդաժողով մը պիտի գումարուի ՇԹՕՐԱՅԻ ՄԷՋ

ՃԷՄԻԼ ՄԸՐՏԱՄ ՊԷՅԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԴԱՄԱՍԿՈՍ.— «Ներքին քաղաքական հարցերը պէտք չէ մեզի մոռցնեն մեր սուրբ պարտականութիւնը Պաղեստինի հանդէպ» յայտարարեց Ճէմիլ Մարտամ Պէյ Մաժլիսի շաբաթական իր խորհրդաժողովին մէջ. «ՄԱԿի համաժողովը, աւելցուց վարչապետը, չիրականացուց ինչ որ մենք կը սպասէինք իրմէ. Քննիչ Յանձնախումբին առաջարկելիք լուծումները յաջողութեան ոչ մէկ բախտ ունին։ Պաղեստինի հարցը սակարկութեան նիւթ չի կրնար ըլլալ. Մենք պիտի չզգայինք ոչ Հրէայ ազգային տան մը ստեղծումը եւ ոչ ալ Պաղեստինի բաժանումը։ Միայն մէկ լուծում կարելի է. այն ալ առաջարկուեցաւ արաբ պատուիրակութեանց կողմէ։

Յետոյ Մարտամ Պէյ տեղեկացուց որ Արաբական Լիկայի Քաղաքական Յանձնախումբը — այսինքն անդամ պետութեանց արտաքին գործոց նախարարները — նոյն պիտի գումարեն Յունիսի սկիզբը, Պաղեստինեան հարցի մասին անվերաքննելի որոշումներ տալու համար։ Ժողովին վայրը տակաւին չէ որոշուած, բայց կը կարծուի որ Լիբանանի մէջ տեղ մը պիտի ըլլայ։

Վարչապետը ըսաւ որ ՄԱԿի սուրիական պատուիրակութիւնը Նիւ Եորքէն մեկնած է երկու օր առաջ դէպի Լոնտոն, ուրկէ ան օդանաւ պիտի առնէ Դամասկոս գալու համար. Սակայն պատուիրակութեան պետ Ֆարէս Պէյ էլ Խուրի կը մնայ Մ. Նահանգներ, ուր ան պիտի շարունակէ Սուրիան ներկայացնել Ապահովութեան Խորհուրդին մէջ։

Գալով Պալքաններու Քննիչ Յանձնախումբին սուրիական պատուիրակութեան նախագահ Իհսան Պէյ Շէրիֆին, Նիւ Եորք պիտի չերթայ, այլ անմիջապէս Դամասկոս պիտի վերադառնայ։ Մ. Խամ Ինկիլիզի, որ այս պատուիրակութեան անդամ է, առանձին պիտի երթայ ՄԱԿի կեդրոնը։

Անցնելով սուրիական ընտրութեանց, Մարտամ Պէյ տեղեկացուց որ ընտրութեանց թուականը պիտի որոշուի Յունիս 1ին եւ պիտի կատարուի Յուլիս առաջին կէսին։ Ան վերստին հաստատեց թէ ընտրութիւնները պիտի կատարուին հանդարտութեան մէջ եւ կատարեալ ազատութեամբ։

«Վստահ եմ որ, աւելցուց վարչապետը, որ ժողովուրդը իր լաւագոյն մարդիկը պիտի ղրկէ Խորհրդարան»։

Սիրօ-լիբանանեան խորհրդաժողովը որ պիտի գումարուէր անցեալ Չորեքշաբթի օր Շթօրայի մէջ, յետաձգուեցաւ 29 Մայիս Հինգշաբթի օրուան, ըսաւ Ճէմիլ Մարտամ Պէյ, ընդգծելով որ սուրիական կառավարութիւնը պիտի առաջարկէ արգիլել արտածումը ամէն տեսակ սննդեղէններու եւ նոյնիսկ արտօնել կարգ մը սննդեղէններու ներածումը, որոնց պակասը զգալի է, ինչպէս կարագինը, պայքարելու համար կեանքի սղութեան դէմ։

Վերջապէս, վարչապետը տեղեկացուց Վաշինկթընի սուրիական դեսպան Մ. Քոսթանթին Զրէյքի հրաժարումը, որ կը փափաքի Պէյրութի Ամերիկեան համալսարանի բրոֆէսէօրի իր նախկին պաշտօնը վերստանձնել. Մարտամ Պէյ չյիշեց անոր յաջորդին անունը, բայց հաւատալի աղբիւրէ մը կը տեղեկանանք որ Մոսկուայի նախկին սուրիական դեսպան Ֆարէզ էլ Խուրի է որ պիտի ստանձնէ այս պաշտօնը։

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍԱՐԱՆԻՆ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.— Ֆրանսայի ընդհ. հիւպատոսարանը այսօր սպառնալիք մը ստացաւ անծանօթի մը կողմէ, հեռաձայնով, ռումբի հարուած մը տալու։ Հիւպատոսարանը տեղեկացուց ոստիկանութեան, որը ամէն միջոց ձեռք առաւ։

ՏԱՆԻՄԱՐՔԱ

Եւրոպայի ամենափոքր երկիրներէն մին է Տանիմարքան։ Անոր բնակչութեան թիւն է երեք ու կէս միլոն Տանիմարքա աշխարհի ամենազարգացած երկիրներէն մին է։ Երկրագործական ճիւղին մէջ շատ յառաջացած է ան։

Աշխարհի բոլոր կողմերէն ուսանողներ Տանիմարքա կու գան սորվելու համար երկրագործութեան արուեստը ու անոր նորութիւնները զորս աշխարհ կը պարտի այս փոքրիկ երկրին։

Հակառակ անոր որ այս երկրին հողը աւազուտ է ու անյարմար հողագործութեան, սակայն բնակիչներու հողին հանդէպ ունեցած սէրն ու անխոնջ աշխատանքը այդ աւազուտ հողը վերածեցին բերրի դաշտերու, ուրկէ ոսկի կը հնձուի այժմ։

Թագաւորական իրաւակարգը շատ զարմանալի է Տանիմարքայի մէջ։ Իւրաքանչիւր անհատ որոշ տարածութենէ մը աւելի հող ունենալու իրաւունք չունի։ Եթէ դրամը շատնայ և հարստանայ և ուզէ օգտագործել իր հարստութիւնը կրնայ տուներ գնել, ընկերովի գործարաններ հիմնել, առեւտրական հաստատութիւններու մասնակցիլ և կամ որեւէ գործի ձեռնարկել։

Կառավարութիւնը այս օրէնքը հետեւեալ հիման վրայ դրած է. եթէ պատահի որ մէկը 100 ѕѥобвим հող ունենայ պիտի ստիպուի ուրիշ աշխատաւորներ բերել, որոնք այն հոգածութիւնը պիտի չտանին այնպէս ինչպէս որ ինք կ'ընէ իրեն սահմանուած քիչ մը հողին վրայ, որ շատ լաւ արդիւնք կու տայ, մինչդեռ շատնալու պարագային հակառակը կը պատահի։

Կառավարութիւնը իր կարգին կ'օգնէ բոլոր գիւղացիներուն։ Եթէ գիւղացին հող չունի, կառավարութիւնը անոր դրամական փոխատուութիւն կ'ընէ հող գնելու համար և այդ դրամը մաս առ մաս ետ կ'առնէ առանց տոկոսի։ Միեւնոյն ատեն չի թոյլատրեր որ մէկը եթէ որոշ սահմանէն աւելի հող չունի իր հողը ծախէ։ Այս հոգածութեան պատճառաւ է որ այսօր Տանիմարքայի հողերուն 90 առ հարիւրը փոքր գիւղացիներուն սեփականութիւնն է։

ԻՐԱՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԿԻՐԸ

Եթէ աշխարհի վրայ կայ երկիր մը ուր իրարօգնութիւնը բառին բովանդակ նշանակութեամբ հասկցուած է այդ Տանիմարքան է, որ առաջնութիւնը կը շահի։ Ան շնորհիւ տիրող իրարօգնութեան ոգիին շատ մը բարիքներ ձեռք բերած է։

Իւրաքանչիւր տանիմարքացի, առնուազն երեք իրարօգնութեան կազմակերպութիւններու կը մասնակցի. շատ մը գիւղացիներ 10էն աւելի կազմակերպութիւններու անդամ արձանագրուած են։

Մէն մի կազմակերպութեան գործերը կը վարեն անհատներ առանց կառավարութեան օգնութեան անով հանդերձ անոնք մեծ վստահութիւն կը ներշնչեն։ Այս կազմակերպութիւնները նոյնիսկ դրամատուներ, կարագի եւ պանիրի գործարաններ ունին, որոնք Տանիմարքայի առաջնակարգ արտադրութիւնները կը պատրաստեն։

Կան իրարօգնութեան կազմակերպութիւններ որոնք առանձին 250 ելեքտրակայաններու տէր են, և կը լուսաւորեն գիւղեր, և այլ գործարաններ։

Գիւղացին կը հերկէ, կը ցանէ և կը տնկէ իր արտը։ Այս բոլորը լրացնելէ յետոյ կը տեղեկացնէ այն կազմակերպութեան որուն անդամ է։ Կազմակերպութիւնը իր ինքնաշարժները ղրկելով արտադրութիւնը կը փոխադրէ իր ամբարները. և ինք կը ստանձնէ զայն ծախելու հոգը։ Երբ այդ գործը կը վերջանայ, կազմակերպութիւնը այդ գումարը գիւղացիին անուան դրամատան կը փոխանցէ։

Աւելկա ցոյց կու տայ որ բնակիչները որքան մեծ վստահութիւն ունին իրենց կազմակերպութիւններուն հանդէպ, որոնց թիւը 1500ի կը հասնի երկրին մէջ։

Այս կազմակերպութիւնները միեւնոյն ատեն կը հսկեն գիւղացիին զարգացումին. իւրաքանչիւր անդամին կը ղրկեն թերթեր և պարբերագրքեր, զայն կը հրաւիրեն դասախօսութիւններ լսելու։ Շատ հեռաւոր և հետամնաց գիւղերուն կը ղրկեն իրենց կողմէ մարդիկ, գիւղացիները դաստիարակելու համար։

Ցիշեալ դասախօսութիւնները շատ մը արդիւնքներ տուին։ Օրինակ, այս կազմակերպութիւնները հիմնուելէն առաջ, կով մը տարեկան 116 լիտր կաթ կու տար, իսկ այժմ 220 լիտր կաթ կուտայ։

Գիւղացին իր առեւտուրը կ'ընէ այն գօրերաթիվներէն, որոնք կազմակերպութեան կը պատկանին, որովհետեւ այդտեղ գիները շատ մատչելի են և անոնց վրայ դրըուած շահարաժինը շատ չափաւոր է։

Որով այս կազմակերպութիւններու շնորհիւ Տանիմարքացի գիւղացին աշխարհի ամենէն հարուստ գիւղացին է և տնտեսական տագնապի մասին երբեք գաղափար չունի։

ԻՍԿԱԿԱՆ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԵՐԿԻՐԸ

Տանիմարքացիք նշանաւոր են նաեւ որպէս կատարեալ դեմոկրատներ։ Այդ երկրին մէջ տէրը իր ծառային կամ աշխատաւորին բարեւելու պահուն մեծ յարգանքով գլխարկը կը հանէ։ Դասակարգի խտրութիւն գոյութիւն չունի հոն։

Մարդուն արժէքը իր գործէն է որ կը գատեն և ոչ թէ իր դիրքէն կամ հարստութենէն։

Տանիմարքա այցելող մը յաճախ կը հանդիպի թագաւորին որ ձիու վրայ նստած կամ ոտքով կը քալէ բոլորովին առանձին, առանց նոյնիսկ իր քով ունենալու թիկնապահ մը։ Ան միշտ կը ժպտի իր բնակիչներուն և կը բարեւէ զանոնք գլխարկը բարձրացնելով։

Աւելին՝ թագաւորի պալատին պարտէզները մտնել արտօնուած է բոլորին նոյնիսկ փոքրիկներ յաճախ կ'երթան հոն զբօսնելու, կարծես հանրային պարտէզ մը ըլլար։

Տանիմարքայի ժողովուրդը միեւնոյն ատեն հիւրասէր է, ճիշդ հակապատկերը Անգլիացիին, որուն տունը իր մանր բերդն է իսկ Տանիմարքացիին տունը հիւրամեծար պանդոկ մըն է։

Գրեթէ չես կրնար հանդիպիլ երկու Տանիմարքացիներու, որոնք փողոցին մէջ կեցած կը կռուին, միեւնոյն ատեն հազուադէպ է որ թերթերուն մէջ հանդիպիս ոճիրի մը կամ գողութեան մը լուրին։

ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԾՈՒՄԸ ԵՒ ԱՊՕՐԻՆԻ ԶԱՒԱԿՆԵՐԸ

Ուրիշ ուշագրաւ պարագայ մըն ալ կայ Տանիմարքայի մէջ այդ կրօնքի ազատութիւնն է, և ամուսնալուծման գաղտնի դրութիւնը։

Եթէ պատահի որ կին մը և ամուսինը իրարու հետ չհամաձայնին միասին ապրիլ, եկեղեցին չեն դիմեր, և ոչ ալ իրենց ամուսնալուծումը թելադրելով կը յայտարարեն... Այլ երկուքը պաշտօնական գրութիւն մը կը ստորագրեն ուր կը հաստատեն որ յետ այսու իրարու հետ ամուսնական յարաբերութիւններ չունին։ Այդ պաշտօնական գրութիւնը կը ղրկեն կառավարութեան որ իր կարգին զայն կը պահէ ամուսնալուծման արխիւներուն մէջ։

Այս ձեւակերպութենէն վերջ անոնցմէ իւրաքանչիւրը ազատ է կրկին ամուսնանալու։ Այս ընթացքով յաճախ կը պատահի որ մարդ մը կամ կին մը երեք չորս անգամ կ'ամուսնանան։

Այս պատճառաւ մէջտեղ եկան ապօրինի զաւակներու մեծ թիւ մը. սակայն ժողովուրդը զանոնք չի նախատեր, և ոչ ալ զայն ամօթ կամ անպատուութիւն կը նկատէ. այլ կառավարութիւնը ինք նման պարագաներուն կը հովանաւորէ այսպիսիները, և զաւկին ու անոր մօրը ամսական մը կը յատկացնէ որպէսզի անոնք կարենան հանգիստ կեանք մը ապրիլ։

ՈՒՐԱԽ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

Տանիմարքացին միշտ ուրախ է, անոր համար սովորութիւն եղած է շուտով մոռնալ իր սուգը. և ինքզինք տալ ուրախութեան։

Անոնք շատ համեղ կերակուրներ կ'եփեն։

Տանիմարքայի խոհարարները Եւրոպայի և Ամերիկայի ամենանշանաւոր խոհարարները կը նկատուին. Տանիմարքացիք ընդհանուր առմամբ, շատակեր են. օրական չորս անգամ և երբեմն ալ հինգ վեց անգամ կը ճաշեն։

Անոնց կերակուրները ամբողջութեամբ, իւղոտ և մսոտ են։ Անոնք մեծ կարեւորութիւն կու տան մարզական կեանքին։

Թարգմանեց Յ.

ՍԵՒԱՆ

Հայելին ես կապուտաչեղ
Տափիդայի պէս ցոլացած,
Սէգ սարերուն մէջ ամպածրար՝
Հողին վըրայ հայրենական:

Ափերըդ լոյծ, նկարաչեղ,
Մարմանդ դաշտերն են պարուրած.
Երանգապնա՛կ արփիավառ
Սիրոյ լոգա՛նքդ է լուսնըկան:

Վկայարանն ես այլացեղ
Ժող'վուրդներու անհետացած
Եւ ալեակներդ հեգազալար՝
Խօսուն անցեալն են հայկական:

Քեզ կ'ողջունեն յետ' փառայեղ
Պատերազմէ հայրենադարձ,
Հերոսները մեր խանդավառ
Նժոյգներովն աճիպարան:

Տոհմարանն ես լուսաչեղ
Բիւր ձկներու որ մեր նախնեաց՝
Ընտիր համեմն էր քմպարար
Գինարբուքին իշխանական:

Եւ ձկնորսն իր ուռկանն անշեղ
Կ'ընկլուզէ խորըդ լըճացած,
Պերճ կարմրախայտ մ'առա անճար
Զո՛հն է, կառչած խայծին բուրեան:

«Մինչ շրթներէն երգ մը անձնեայ
Կը փոթորկի ու յաղթական՝
Ան կը վարէ մակո՛յկն անվախ
Ջրերուն մէջ մեր Սեւանայ»:

Բ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

ՎԱՐՁԱԿԱՆ ԱԶԴ.— Թերթիս ցրուիչն է քաղաքի եւ Տավուտիէյի՝ Նազարէթ Վասոյեան: Մեր յարգելի ընթերցողներէն կը խնդրուի ամէն շաբաթ վճարումները իրեն ընել:

Կարգը Սուրիոյ եւ Լիբանանի եկա՞ւ

ՊԷՅՐՈՒԹ.— Պէյրութի ամերիկեան դեսպանատան շատ մօտ եղող ստոյգ աղբիւրէ մը կը տեղեկանանք թէ ամերիկեան դեսպանատան ստացած տեղեկութեանց համաձայն, այս ամսուան վերջերը Սուրիա և Լիբանան պիտի այցելեն ամերիկեան զոյգ պատուիրակութիւններ . . . .

Այս պատուիրակութիւններէն մին զինուորական, երկրորդը տնտեսական են։

Անոնք Սուրիայէն և Լիբանանէն վերջ պիտի այցելեն Իրաք և Իրան, մօտէն ուսումնասիրելու համար այս երկիրներուն զինուորական և տնտեսական կացութիւնը։

Այս քննութիւններէն յետոյ պատուիրակութիւնները տեղեկագիր մը պիտի ներկայացնեն իրենց կառավարութեան, ուր պիտի որոշեն թէ ի՞նչ աստիճանի վրայ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը պիտի կարենայ նիւթական և զինուորական օգնութիւն ընել Սուրիոյ և Լիբանանի։ Այս պատուիրակութիւնները ամենէն աւելի պիտի ուսումնասիրեն Հիւսիսային Սուրիոյ անապատները երկրագործական բերրի հողերու վերածել և զանոնք ջրել ամենաարդիական միջոցներով։

Միւս կողմէ, կը լսենք թէ այժմ Թուրքիա գտնուող ամերիկեան զինուորական պատուիրակութիւնը մօտերս Սուրիա և Լիբանան պիտի այցելեն։

"Երէ Ամերիկացի ըլլայի,,

Այս խնդրագրին տակ Ամերիկեան Լայֆ պարբերաթերթը յօդուած մը հրատարակած է։ Յօդուածագիրն է Մ. Ուինսթըն Չըրչիլ։

Այս յօդուածին կարգ մը կէտերը կու տանք մեր ընթերցողներուն։

Այս օրերուս Մեծն Բրիտանիա առանձին չի կրնար Միջերկրականի Արեւելեան եզերքներուն վրայ հաւասարակշռութիւնը պահել։

Բրիտ. ազդեցութեան տապալումով Սովետ ազդեցութիւնը ծաւալեցաւ և ազդեցութիւնը օր ըստ օրէ կ'աւելնայ ու կը զօրանայ...։

Սովետ Միութեան առաջին նպատակներէն մէկն է համայնավար ռէժիմը հաստատել ամբողջ Պալքաններուն մէջ, և իշխել Թուրքիոյ վրայ...

Անգլիոյ դիրքը և ազդեցութիւնը տկարցաւ Արաբական երկիրներուն մէջ, մանաւանդ Եգիպտոսի մէջ. Անգլիա մեծ ուրախութեամբ կը դիմաւորէ Ամերիկ. ազդեցութիւնը Միջին Արեւելքի մէջ, և կը փափաքի որ այդ ազդեցութիւնը մնայ հիմնական և առաջնակարգ դեր խաղայ հոն...

Ծ. Խ. Այրած սրտի մխիթարանք.

Ստալինկրատի ճակատամարտը

Ստալինկրատի մօտ մղուած ճակատամարտը վերջացաւ գերմանացիների 300 հազարնոց բանակի շրջապատումով, նրա ջախջախումով և շրջապատուած զօրքերի մօտ մէկ երրորդի գերութեամբ։ Որպէսզի պատկերացում ունենանք պատմութեան մէջ չտեսնուած այդ ջարդի չափին մասին, որը տեղի ունեցաւ Ստալինկրատի դաշտերում, անհրաժեշտ է գիտնալ, որ Ստալինկրատի ճակատամարտը վերջանալուց յետոյ հաւաքուեց ու թաղուեց 147 հազար 200 սպանուած գերմանական զինուոր ու սպայ և 46 հազար 700 սպանուած սովետական զինուոր ու սպայ։ Ստալինկրատը գերմանա-ֆաշիստական բանակի մայրամուտն էր։ Ստալինկրատեան ջարդից յետոյ, ինչպէս յայտնի է, գերմանացիները այլեւս չկարողացան ուշքի գալ։

Ստալինկրադի հայ պաշտպանները

Շատ-շատ են հայ պայազատների անունները, որ շողացին այս պատմական քաղաքի համար մղուող ճակատամարտերում։ Նրանցից ամանք ընկան հերոսների սուրբ մահով, ողջ մնացածները ռազմաճակատներում նորանոր դիւցազնական սխրագործութիւններով բարձրացնում են իրենց ժողովուրդի անունն ու փառքը։ Բայց ուր էլ լինեն նրանք, ինչ հեռաւոր բնագծերի վրայ էլ մարտնչեն թշնամու դէմ՝ Ստալինգրադի անմահ էպոպէն երբեք չեն մոռանայ։ Ինչպէ՞ս կարելի է մոռանալ այն օրերը, երբ վայրկեանն ու յաւիտենականութիւնն իրար էին միանում, երբ րոպէն օր էր դառնում, օրը՝ մի դար, երբ ամէն մէկն իր յախուռն մոլուցքով գալոց ժամանակների բախտն էր որոշում, երբ կարճատեւ պահը քանդակւում էր պատմութեան մէջ, որպէս անսահման յաւերժութիւն, երբ մարդիկ արիւնն իրենց աչքն առած նետւում էին կռուի ու փոթորկի մէջ, արհամարհելով ահ ու սարսափ...

Ամէն սովետական մարտիկ հերոս էր, իսկ հայ զինուորը պարտաւոր էր կրկնակի հերոսութիւն ցուցաբերել ռազմի դաշտերում։ Ինչո՞ւ. Թերթեցէք կրկին ու կրկին մեր ժողովուրդի պատմական բախտի տարեգրութիւնը։ Պատմութիւնը ձեզ կասի, նա կը հրամայի ձեզ. «Կռուիր բանակալի դէմ քո հոգու ամբողջ ուժով, բնաջնջիր ու ոչնչացրու նրան, դա քո սրբազան պարտքն է, քո հայրերի աւանդը, քո ազգութեան խորհուրդը»։

Հ. ՔՈՋԱՐ

ՆԻՀԱՐՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Նոր հարսնացողներու միջեւ.
— Ձեմ գիտեր ինչ ընեմ նիհարնալու համար։
— Պատերազմէն առաջուան դիրքիդ վերադարձիր։

ՄՕՐ ՄԸ ՊԷՍ

— Կը յուսամ որ մեր բացակայութեան միջոցին քրոջդ պզտիկ մօր մը պէս նայեցար։
— Անշուշտ, հայրի՛կ. երկու անգամ ալ ծեծեցի։

Տպարան Անի Սալբակ – Հալէպ